

Εισαγωγή

Το κείμενο αυτό έχει ως σκοπό να παρουσιάσει τις βασικές αρχές και χαρακτηριστικά μιας προσπάθειας γύρω από το ζήτημα των τροφίμων. Ακολουθεί παρουσίαση της συνεργατικής, των αρχών και των χαρακτηριστικών της. Κατόπιν συνεχίζει με παρουσίαση του γενικότερου πλαισίου αρχών στο οποίο εντάσσεται. Κλείνει με τα πρώτα βήματα της προσπάθειας.

Συνεργατική τροφίμων: Αρχές και χαρακτηριστικά

Στα πλαίσια της γενικής συνέλευσης του ελευθεριακού στεκιού «Πικροδάφνη» έγιναν μια σειρά από συζητήσεις με θέμα την από κοινού δραστηριοποίηση στο ζήτημα της προμήθειας τροφίμων. Η αφετηρία αυτής της αναζήτησης υπήρξαν οι ίδιες οι αρχές του στεκιού, δηλαδή η άμεση δημοκρατία, η αντιεμπορευματική λογική και η συλλογική και αντιεραρχική δράση. Μας φάνηκε δηλαδή λογικό ότι σε ένα από τα βασικά ζητήματα της επιβίωσης, αυτό της κάλυψης και εξασφάλισης της τροφής, θα πρέπει να λειτουργήσουμε με τις ίδιες αρχές με αυτές που λειτουργούμε σε πολιτικά και πολιτιστικά ζητήματα. Έτσι επιθυμία μας είναι η συλλογική αντιμετώπιση μιας κοινής ανάγκης, στα πλαίσια μιας δομής που τα άτομα θα προσέρχονται ελεύθερα και αυτοβούλως. Όπου οι αποφάσεις θα λαμβάνονται από όλους στα πλαίσια γενικής συνέλευσης, χωρίς την ύπαρξη ιεραρχιών και ειδικού βάρους μελών. Όπου δεν θα αναπαραγώνται λογικές του επικρατούντος οικονομικού συστήματος του καπιταλισμού και της αγοραιοποίησης των πάντων.

Η βασική λειτουργία της συνεργατικής θα είναι να προμηθεύεται τρόφιμα από παραγωγούς και να τα μεταφέρει σε αποθήκη κοντά στις περιοχές που ζούμε. Κατόπιν τα τρόφιμα θα διανέμονται στα μέλη της συνεργατικής και στα νοικοκυριά τους. Εδώ προκύπτουν κάποια ζητήματα προς διευκρίνηση. Κατ'αρχήν το ζήτημα του με ποιους παραγωγούς επιθυμούμε να συνεργαστούμε.

Παραγωγοί: χαρακτηριστικά τους

Για μας δύο είναι τα σημαντικά χαρακτηριστικά στην αγροτική παραγωγή. Πρώτον ο οικολογικός της χαρακτήρας και δεύτερον ο κοινωνικός της. Στο πρώτο χαρακτηριστικό μας ενδιαφέρει το εάν υπάρχουν χημικές εισροές ή όχι. Στο δεύτερο χαρακτηριστικό μας ενδιαφέρει το εάν η παραγωγή γίνεται με τη χρήση μισθωτής εργασίας, αν γίνεται σε ατομικό επίπεδο, σε οικογενειακό, στα πλαίσια κάποιου συνεταιρισμού ή τέλος στα πλαίσια κάποιας συνεργατικής.

Η κατηγοριοποίηση αυτή είναι περισσότερο ένας μπούσουλας των στοχεύσεών μας, δηλαδή να φανεί ότι μας ενδιαφέρει να στηρίξουμε παραγωγούς που λειτουργούν στα πλαίσια συνεργατικών και χρησιμοποιούν μέσα συμβατά με την οικογεωργία..

Πρέπει να γίνει σαφές όμως ότι για μας αυτές οι δύο κατηγοριοποιήσεις έχουν την ίδια βαρύτητα. Θα γίνεται προσπάθεια από την συνεργατική για τη χρόνο με το χρόνο βελτίωση των χαρακτηριστικών της παραγωγής των προϊόντων μέσω της στήριξης ανάλογων προσπάθειών των παραγωγών.

Σε αυτό το σημείο θεωρούμε σκόπιμο να θίξουμε το ζήτημα της πιστοποίησης. Η γνώση για τους τρόπους και συνθήκες παραγωγής θα προκύπτει μόνο από την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή των μελών της συνεργατικής με τους παραγωγούς. Δεν μας ενδιαφέρει και δεν βασιζόμαστε η από τρίτους πιστοποίηση και η ύπαρξη σημάτων. Είτε έχεις σχέσεις εμπιστοσύνης και προχωράς ή δεν έχεις και σταματάς τις όποιες προσπάθειες.

Διανομή: χαρακτηριστικά λειτουργίας

Αποτελεί την καρδιά της λειτουργίας της συνεργατικής. Η διανομή θα γίνεται από τα μέλη και τα μέσα της συνεργατικής. Τα προϊόντα θα διανέμονται μόνο στα μέλη και στα νοικοκυριά τους. Αυτό ήταν ένα πολύ σημαντικό στοιχείο, στο οποίο

αναλώσαμε πολύ χρόνο συζητήσεων. Δεν μας ενδιαφέρει να γίνουμε διαμεσολαβητές και να αντικαταστήσουμε τους εμπόρους ως μία εναλλακτική και πιο «δίκαιη» εκδοχή τους.

Αντιθέτως θέλουμε να εξαλείψουμε τη διαμεσολάβηση σε αυτόν τον τομέα. Θέλουμε να κτίσουμε στέρεες σχέσεις μεταξύ των καταναλωτών και των παραγωγών, που θα βασίζονται στην πρόσωπο με πρόσωπο επαφή, στην αλληλεγγύη και στην αλληλοϋποστήριξη. Κατά συνέπεια δεν θα έχουμε εμπορική δραστηριότητα, πέρα από αυτήν που θα απαιτείται για αυτή καθεαυτή την προμήθεια των τροφίμων για εμάς τους ίδιους.

Θα έχουμε ένα κοινό χώρο αποθήκευσης, από τον οποίο θα γίνεται η διανομή στα μέλη. Κάποιο μέλος, με περιοδική αντικατάστασή του, θα αναλαμβάνει να μεταφέρει τα προϊόντα από τους παραγωγούς στο χώρο αποθήκευσης. Ο ακριβής τρόπος είναι ένα ζήτημα προς διερεύνηση. Τόσο ο χώρος αποθήκευσης όσο και τα ενδεχόμενα μέσα που θα χρησιμοποιούνται, π.χ. κάποιο φορτηγάκι, θα είναι στην κοινή ιδιοκτησία και διαχείριση της συνεργατικής.

Στο χώρο αποθήκευσης θα υπάρχει η δυνατότητα για μεταποίηση και μαγείρεμα των προϊόντων. Αυτό είναι συνεπές με την αντίληψη που έχουμε για τη θέση της συνεργατικής μέσα σε ένα δίκτυο παρεμφερών λειτουργιών και ομάδων. Είναι ζωτικής σημασίας η παρούσα πρωτοβουλία να πλαισιωθεί από το όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό δραστηριοτήτων, οι οποίες θα αυξάνουν το πεδίο εφαρμογής των αρχών μας και θα αγκαλιάζουν ολοένα και περισσότερες πτυχές της καθημερινότητας.

Η οικονομική υποστήριξη όλων των λειτουργιών της συνεργατικής, συμπεριλαμβανομένων της προμήθειας των τροφίμων και του ενοικίου για το χώρο αποθήκευσης, θα γίνεται μέσω εισφορών των μελών σε ένα κοινό ταμείο. Οι εισφορές θα είναι κατ'αρχήν αναλογικές αλλά θα λαμβάνουν υπόψιν τις ιδιαίτερες οικονομικές δυνατότητες ή αδυναμίες των μελών. Είναι προς μελλοντική διερεύνηση το να εφαρμόσουμε ένα σύστημα συνεισφοράς αναλογικό ως προς τις οικονομικές δυνατότητες του καθενός. Φυσικά αυτό απαιτεί ενδελεχή μελέτη και διερεύνηση από την ομάδα κυρίως ως προς τις λεπτομέρειες υλοποίησής του.

Αυτοπαραγωγή

Από την αρχή θα γίνει προσπάθεια για την παραγωγή από την ίδια την συνεργατική ορισμένων προϊόντων. Αυτό είναι μια σημαντική παράμετρος στην προσπάθεια άρσης του διαχωρισμού των ανθρώπων σε διακριτούς και ανυπέρβλητους ρόλους «καταναλωτή» και «παραγωγό». Θα είναι διαρκής προσπάθεια της συνεργατικής η χρόνο με το χρόνο επέκταση της αυτοπαραγωγής και σε άλλα προϊόντα.

Τα πρώτα βήματα

Τα πρώτα βήματα που πρέπει να γίνουν για τη δημιουργία της συνεργατικής είναι τα εξής:

1. Δημιουργία νομικού σχήματος: αστικός συνεταιρισμός
2. Χώρος αποθήκευσης και μεταποίησης: εύρεσή του
3. Συνάντηση με παραγωγούς:
4. Πρώτη γενική συνέλευση συνεργατικής: αυτή μπορεί να καθοριστεί προς τις αρχές Οκτωβρίου.
5. Καθορισμός εισφορών και κοινού ταμείου: προϋποθέτει έναν πρώτο προϋπολογισμό.
6. Ξεκίνημα διανομής

Χρονικά τα τοποθετούμε μέσα στον Οκτώβριο 2005.

Γενικότερο πολιτικό πλαίσιο

Γενικές πολιτικές αρχές

Η δράση μας ακολουθεί δύο άξονες: αυτόν της αντίστασης και αυτόν της αντιθέσεως.

Η αντίσταση αφορά το λόγο και τη δράση μας εναντίωσης σε επιλογές και πράξεις των κυριάρχων. Η αντίσταση στα έργα της ΕΥΔΑΠ στο ρέμα της Πικροδάφνης, η συμμετοχή μας στη δράση εναντίον της δημιουργίας του ΚΥΤ Ηλιούπολης/Αργυρούπολης, η συμμετοχή μας στο αυτόνομο συντονιστικό δράσης ενάντια στα μεταλλαγμένα, η αλληλεγγύη μας σε μεταναστές, η δραστηριοποίησή μας στο ασφαλιστικό και στα εργασιακά και η δράση μας ενάντια σε εθνικισμούς και φασιστικές, ολοκληρωτικές λογικές είναι μόνο μερικά δείγματα της πολύμορφης διάστασης που δίνουμε στην έννοια της αντίστασης.

Υπάρχει όμως και η ανάγκη, εξίσου σημαντική, της άρθρωσης ενός άλλου προτάγματος. Η αναζήτηση και πρόταση μορφών οργάνωσης της κοινωνίας, που θα την απελευθερώνουν. Εδώ το «αντί» στον όρο αντιθέσιση, δεν σημαίνει απλώς αντίθεση ή άρνηση της έννοιας της οργάνωσης. Σημαίνει το να δομήσουμε θεσμούς, που θα έχουν αντίθετη λογική με αυτούς της αστικής δημοκρατίας και της οικονομίας της αγοράς. Θεσμούς που θα επιτρέπουν σε κάθε πολίτη, σε κάθε ένα από εμάς, να συμμετέχει ελεύθερα, να λαμβάνει τις αποφάσεις ισότιμα, χωρίς ιεραρχίες, χωρίς να απαλλοτριώνουν την δύναμή του και τη βούλησή του οι «ειδικοί» της πολιτικής και των κομμάτων. Που θα οδηγούν βήμα βήμα στο να αναλάβουμε εμείς οι ίδιοι την ευθύνη για την υλοποίηση κάθε τι που μας αφορά και το έχουμε ανάγκη, καθιστώντας έτσι τους κρατικούς, δημοτικούς και άλλους εξουσιαστικούς θεσμούς αχρείαστους και χωρίς αντικείμενο.

+++Αυτή η αντιθέσιση πρέπει να γίνει βήμα βήμα. Να στήνονται κοινοτικές δομές, όπου θα κυριαρχούν οι αρχές τις ισότιμης συμμετοχής, της πρόσωπο με πρόσωπο επαφής που οικοδομεί την εμπιστοσύνη, της αλληλεγγύης. Δομές που θα είναι γειωμένες με κάποιον τόπο και θα έχουν σημείο αναφοράς της δράσης τους και του λόγου τους αυτόν και τους πολίτες του. Που θα επιδιώκουν να έχουν, αν όχι η κάθε μία αλλά ως συνολικό ρεύμα, μια συνολική αντιπρόταση. +++

Αναγνωρίζουμε το λόγο και τη δράση μας ως τμήματα ενός ευρύτερου ελευθεριακού κοινωνικού και πολιτικού ρεύματος. Ενός ρεύματος που εγκολπώνει κάθε προσπάθεια, που πρεσβεύει και προωθεί την αξία της ελευθερίας των ανθρώπων, που αντιμάχεται τη διαμεσολάβηση, τις ιεραρχίες, τις εξουσιαστικές λογικές. Που αγκαλιάζει πολύμορφες συλλογικότητες και ομαδοποιήσεις, από πολιτικές ομάδες, κινήσεις εργαζομένων και ανέργων, στέκια, παρεμβάσεις κατοίκων μέχρι επιτροπές γειτονιάς για κάποιο συγκεκριμένο θέμα. ~~Όλα αυτά γειωμένα μέσα στην τοπική κοινωνική πραγματικότητα και με στέρεες κοινωνικές σχέσεις. Τα εγχειρήματα αυτά, οι κοινοτικές αυτές δομές, διαμορφώνουν από κοινού ένα δημόσιο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο. Συντονίζονται με οριζόντιο τρόπο, διατηρώντας την πολιτική τους αυτονομία.~~

Τι είδους οικονομία θέλουμε

Η συνεργατική που προτείνουμε δεν μπορεί να ειδωθεί ξεκομμένη από μια γενικότερη αντίληψη που έχουμε, τόσο σε σχέση με την παραγωγή, όσο και με το ρόλο της οικονομίας στα πλαίσια της κοινωνίας και με τις αρχές που πρέπει να την διέπουν.

Κατ'αρχήν η έννοια της παραγωγικής διαδικασίας και του παραγόμενου προϊόντος: δεν αντιλαμβανόμαστε την παραγωγή και τα προϊόντα αυτής (τα αγαθά) ως αναλώσιμα αντικείμενα, που σκοπό έχουν τη συγκέντρωση πλούτου. Αντιθέτως θεωρούμε ότι παράγεις κάτι προκειμένου να ικανοποιήσεις συγκεκριμένη ανάγκη, δικιά σου ή άλλου συμπολίτη. Κατά την παραγωγή εντάσσεις στη διαδικασία τις ιδιαιτερότητες του τελικού «καταναλωτή». Για να το πετύχεις αυτό προϋπόθεση είναι

η γνωριμία μαζί του, η αδιαμεσολάβητη επαφή, η συνύπαρξη στο ίδιο κοινωνικό μόρφωμα. Τελικά αυτό που παράγει εμφορείται από την έγνοια του «παραγωγού» να καλύψει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες τόσο του «καταναλωτή» όσο και του κοινωνικού συνόλου στο οποίο και οι δύο ανήκουν. Στα πλαίσια μια τέτοιας ηθικής οικονομίας τόσο το «προϊόν» όσο και τα άτομα, «καταναλωτής» και «παραγωγός», δεν είναι ποτέ αναλώσιμοι και αντικαταστήσιμοι. Έχουν αξία αφ' εαυτού. Με αυτήν την ηθική αντίληψη κτίζονται σχέσεις αδιάρρηκτες μεταξύ των μελών της κοινότητας, όπου η αξιοσύνη του «προϊόντος» και της «παραγωγικής διαδικασίας», με όρους αποτελεσματικότητας ή αξίας, βελτιώνεται μέσω της σύμπραξης όλων των μελών και της συνεχής κοινωνικής επαφής. Δηλαδή επιτυγχάνεις μια κατάσταση όπου όλοι, λόγω της ελεύθερης συμμετοχής τους στην κοινότητα, μετατρέπουν σε υποχρέωσή τους το να βρουν τρόπους να κάνουν την παραγωγική διαδικασία καλύτερη. Αυτό έρχεται σε δομική αντίθεση με τις αρχές του καπιταλισμού, όπου η γνώση των αναγκών των καταναλωτών, μεσολαβείται από τους μηχανισμούς του μάρκετινγκ και της διαφήμισης, όπου σπάει ο απτός συνδετικός κρίκος μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή. Σε αυτήν την περίπτωση τα άτομα αλλοτριώνονται μετατρέπόμενα σε πωλητές και αγοραστές. Τότε η επιδίωξη του καλύτερου αποτελέσματος φεύγει από τον κοινωνικό έλεγχο και μετατρέπεται σε αναζήτηση του «ποιοτικότερου» προϊόντος στα ράφια των υπεραγορών ή σε αναζήτηση της συμφερότερης πώλησης μεταξύ των οικονομικά δυνατότερων αγοραστών. Είναι μια αντίληψη που επιβάλλει και προωθεί τις ανταγωνιστικές σχέσεις στα πλαίσια της οικονομίας και κατά συνέπεια της κοινωνίας.

Ερχόμαστε τώρα στο δεύτερο σημείο ενδιαφέροντος. Την οικονομία την αντιλαμβανόμαστε ως το σύνολο εκείνο των κανόνων, αρχών και διαδικασιών που εφαρμόζονται στην παραγωγική διαδικασία στα πλαίσια μια κοινότητας. Η ίδια η παραγωγική διαδικασία είναι υπό τον έλεγχο, μάλιστα δεν νοείται έξω από αυτήν, της κοινότητας. Η κοινότητα είναι αυτή που θεσμίζει ό,τι έχει να κάνει με την οικονομία. Και είναι τα άτομα, που όντας αυτοβούλως μέλη της κοινότητας, επιθυμούν να ακολουθήσουν τις γενικές αρχές και ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες τόσο των ίδιων όσο και των άλλων μελών της κοινότητας. Μας εκφράζουν αρχές σαν αυτές της κοινοκτημοσύνης, της προσφοράς σύμφωνα με τις δυνατότητες και τις ανάγκες του καθενός, της αρμονικής σχέσης με τη φύση και το περιβάλλον. Δεν υπάρχουν «αντικειμενικές» αρχές και κανονισμοί που νομοτελειακά οδηγούν στο καλύτερο αποτέλεσμα και άρα θα πρέπει όλη η κοινωνία να συμμορφωθεί, όπως διακηρύσσουν οι υποστηρικτές της οικονομίας της αγοράς και του καπιταλισμού. Υπάρχουν θεσμοί και συμφωνίες μεταξύ ελεύθερων ανθρώπων, αυτόβουλων μελών της κοινότητας, που σε πρόσωπο με πρόσωπο ισότιμες διαδικασίες αποφασίζουν για το τι μέλλει γενέσθαι.

Ομοσπονδιακή συνεργασία

Στα πλαίσια της οικονομίας που επιθυμούμε, φανταζόμαστε την συνεργατική τροφίμων κομμάτι ενός ευρύτερου ομοσπονδιακού δικτύου αντίστοιχων ομάδων και συνεργατικών. Σε αυτό το δίκτυο κάθε ομάδα τροφίμων και κάθε συνεργατική θα έχει αυτονομία και αυτοτέλεια, σε αυτά που την αφορούν. Γιατί τότε να υπάρξει μία τέτοια δικτύωση; Η αναγκαιότητα προκύπτει από την κοινή επιδίωξη των προαναφερθεισών αρχών. Από την κοινή αντίληψη ότι μόνο με τη σύμπραξη θα μπορέσουμε κάποια στιγμή να δούμε τους (αντι)θεσμούς μας να ριζώνουν και να αναπτύσσονται. Στα πλαίσια αυτής της ομοσπονδίας θα υπάρχουν κοινές υποδομές, κοινό ταμείο και μία κοινή γενική συνέλευση, σε αραιά διαστήματα.

Είναι κάτι που ως συνεργατική το επιθυμούμε και θα επιδιώξουμε να το πετύχουμε.